

ÚJSZERŰ VÁLLALKOZÁSI FORMÁK ÉS LEHETŐSÉGEK AZ ERDŐGAZDÁLKODÁSBAN

CZERNY KÁROLY

Az utóbbi hónapokban rendeletek, utasítások, tájékoztatók sokasága jelent meg annak érdekében, hogy újszerű vállalkozási formák, társulások jöjjenek létre annak érdekében, hogy — a szocialista alapelvek sérelme nélkül — a társadalom ellátása, a nagyüzemek segítése, azaz a szolgáltatások mind mennyiségben, mind minőségben növekedjenek. Talán meghökkentő — legalábbis első megközelítésben — ennek ágazatunkra való adaptálása, de hovatovább szükségszerű.

A szervezési módok a gazdálkodási gyakorlatban két típusra oszthatók:

- tárgyi rendszerű, az adott feladatok elvégzésére szervezzük meg a kivitelezőkapacitást (pl. erdősítéshez az ültetőbrigádot, fakitermeléshez a fakitermelő brigádot);
- technológiai rendszerű — egy meglévő kivitelezőkapacitáshoz szervezünk (keresünk) munkát (pl. fakitermelő kombájnhoz vágásterületet saját vagy idegen gazdaságban).

A tárgyi rendszerű szervezés a technológiák alacsonyabb gépesítettségi fokát jelenti, míg a termelési gépi technológiák fejlődésével mindinkább a technológiai szervezési mód kerül előtérbe.

Természetesen nem lehet egy gazdaságot egyféle módon szervezni és nem lehet szervezési módot egyik napról a másikra váltani sem. Ez a gond erősen érezhető, hiszen nagy kapacitású gépsorokkal rendelkező üzemek nem képesek megbirkózni a kisebb munkákkal (kis erdőrészek fakitermelése, erdősítése) és gyakran a biológiai érdekek is háttérbe szorulnak (koncentrált vágásterületek).

Ahol a gépesítés alacsony fokon áll és tárgyi rendszerű a szervezés, ott is rendkívüli szervezési, előkészítési feladatok jelentkeznek. Igen nehéz megbirkózni a szétszórt kis területek szállítási, munkásellátási, ellenőrzési problémáival.

Ez a kettős gond évek óta feszíti a magyar népgazdaságot, mert a nagyüzem nem képes tárgyi rendszerben szervezni (lásd: a szolgáltatások alacsony színvonalát), más részről a magas gépesítésű technológiák vásárlásához nem áll rendelkezésre elég pénzeszköz.

Az állami szabályozás jókor ismerte fel a feszültségeket, a változtatás szükségességét. Jókor látta meg, hogy elvégzetlen feladatok keletkeznek, hogy „zabhegyezésre” milliós gépeket vásárolunk, illetve hogy az egyre inkább előretörő kisvállalkozásokat (motorfűrészbrigádok, csemetermelők) rendszeresnie, szabályoznia, adóztatnia kell. Ezért született az a népgazdasági döntés, hogy 1982. jan. 1-től kisvállalkozások alapítását engedélyezik, mert ezek

— a jelen megítélés szerint — az ellentmondások és gondok feloldását, megszüntetését eredményezhetik. Ezek a kisvállalkozások lehetnek

- kisipar (nagyobb erkölcsi támogatással),
- kisszövetkezetek,
- gazdasági munkaközösségek,
- szakcsoportok,
- leányvállalatok,
- szerződéses üzemeltetések,
- bérletek,
- átalánydíjas üzemeltetés,
- bedolgozás.

A vállalatok, intézmények vezetőit zavarba hozhatta ez a bőség. Nyilvánvaló, hogy váltani kell, ha a dolgozóikat meg akarják tartani, és nagyot kell lépni (és merni!), ha ezeket a lehetőségeket a maguk javára kívánják kamatoztatni.

Hol kell lépni vagy hol kell kezdeni a munkát? A már ismertetett kétféle szervezési mód közül természetesen a tárgyi rendszert kell „kiadni”, mert az alacsony tőkével alakuló szervezetek itt tudnak leginkább lépni. Ezek az erdőgazdasági gyakorlatban főként az alábbiak lehetnek:

- kis vágásterületek fakitermelése,
- erdőtelepítés, erdőfelújítás (az első fázistól a műszaki átadásig),
- csemetetermelés,
- fagyártmánytermelés,
- fogatgazdaság,
- gépjavítás,
- fuvarozás,
- fejlesztés, tervezés stb.

Kinek segítsünk az említett területeken a kisvállalkozások kifejlesztésében? — elsősorban saját dolgozóinknak!

Nem kell attól félni, hogy saját erdészeinkkel, dolgozóinkkal meg kell állapodni, szerződni egyes munkákra, hogy meg kell alkudni a kivitelezési díjakban, az általunk átadott eszközök bérleti díjában. Ennél jobban semmi sem fogja őket hozzánk kötni, az eddigi hűségjutalmak, a törzsgárdatagság vagy a kiszolgáltatottsági érzés sem. És nem lesz szégyen, ha a nagyvállalatok tényleg nagyüzemek lesznek, amelyek a központi nagy feladatokat a magas színvonalon dolgozó törzsüzemeikkel, gépeikkel végzik el, míg a kisebb feladatokra kapcsolódó kis kapacitásokat integrálnak.

Az integrációs készségnek hosszú távon nincs alternatívája, ezt meg kell tanulni, be kell vezetni, állandóan javítani, együtt kell vele élni. Ez komoly

- jogi munka,
- szakmai munka és még komolyabb
- politikai munka lesz az elkövetkezendő jövőben.

Nekünk erdészeknek erre fel kell készülnünk és a magunk javára kell kamatoztatni a lehetőségeket. Merjünk élni a lehetőségekkel!